

Bart Latré, assistent
faculteit Geschiedenis,
onderzoekseenheid
Moderniteit en Samen-
leving 1800-2000,
K.U. Leuven

GERD-RAINER HORN

**The Spirit of '68. Rebellion in
Western Europe and North America,
1956-1976**

GERD-RAINER HORN,
*The Spirit of '68. Rebellion
in Western Europe and
North America, 1956-1976*,
Oxford: Oxford University
Press, 2007, 264 p.

Over de jaren 1960 in het algemeen en het magische jaar 1968 in het bijzonder is al heel wat inkt gevloeid. Toch heeft dit nieuwe boek van Gerd-Rainer Horn heel wat te bieden. In het eerste hoofdstuk gaat Horn in op een aantal culturele protestbewegingen zoals de *Situationists* en de *Beat Poets*, en op de revolutionaire jeugdcultuur. Erg interessant is zijn typering van de Amsterdamse provo's als een synthese van deze culturele en jeugdige rebellie én als een onmisbare schakel in een meer politiek getinte revolutionaire actie. Vervolgens bespreekt Horn de studentenbeweging en -revolte van die periode met opvallend veel aandacht voor België en Italië. In hoofdstuk drie komt de arbeidersbeweging aan bod. Horn schat de bijdrage van het arbeidersmilieu aan de 'dynamiek van '68' erg hoog in, vooral dan in de meer zuiderse, romaanse landen van Europa. Ook voor zijn typering van *Old Left*, *New Left* en *Far Left* in hoofdstuk vier maakt hij een sterk onderscheid tussen de Noord- en Zuid-Europese landen door het klassieke beeld van Nieuw Links als een aan gelegenheid van studenten en intellectuelen, te doorprikken. Volgens Horn gaat deze voorstelling enkel op voor de Verenigde Staten (VS) en voor het noorden van Europa. In het vijfde en laatste hoofdstuk komen enkele concrete manifestaties en verwezenlijkingen van '1968' aan bod, vooral dan op het vlak van inspraak en veranderende machtsverhoudingen aan universiteiten én op de werkvloer.

Het boek is goed geschreven en heeft een heldere en duidelijke opbouw. Horns aandacht voor de rol van 'kleine' landen als België in het internationale verhaal van 1968 werkt verfrissend. Verhelderend is het onderscheid dat hij maakt tussen de VS en Noord-Europa aan de ene kant, en het meer zuidelijk en mediterraan Europa aan de andere. Zijn stelling dat 1968 er in die laatste groep landen door de veel sterkere inbreng van de arbeidersklasse heel anders uitzag, is belangwekkend en verdient zeker verder onderzoek. Ook interessant is zijn visie op het verschil tussen 'nieuwe' en 'oude' sociale bewegingen. Eerder dan gebruik te maken van een structureel theoretische aanpak gaat Horn hier pragmatisch te werk: de oude, traditionele linkse partijen en bewegingen waren gewoon veel minder bij de progressieve voorhoede van de jaren 1960 betrokken dan ze dat vroeger geweest waren. Dat pragmatisme is ook terug te vinden in de manier waarop Horn zijn transnationaal perspectief uitwerkt: eerder dan verschillen tussen landen structureel te willen verklaren, kijkt hij naar de concrete conjuncturele historische omstandigheden die van land tot land kunnen verschillen.

Jammer is dan weer dat hij in het algemeen nogal weinig aandacht besteedt aan de nieuwe sociale bewegingen. Deze duidelijke erfenis van 1968 komt hier en daar wel ter sprake, maar Horn schat het belang van *Far Left*, de meer radicale linkse groepen en partijen die na 1968 ontstaan zijn, veel hoger in. De uiteindelijk magere uitkomst van de Parijse Meirevolte luidt volgens hem het einde in van *New Left*. Daarmee lijkt hij de enorme vitaliteit van het nieuwlinkse gedachtegoed in de nieuwe sociale bewegingen wat te vergeten. Die nieuwe sociale bewegingen konden in veel landen (onder meer België) nochtans op een veel grotere aanhang rekenen dan de radicaal linkse groepen.

Met zijn boek heeft Horn een tegenwicht willen bieden voor historici als Arthur Marwick die het belang van de jaren 1960 vooral situeren op het vlak van een culturele revolutie in het dagdagelijkse leven. Hij erkent wel de juistheid van die analyse, maar probeert toch te benadrukken dat die mentaliteitsverandering niet mogelijk was geweest zonder de experimenten, ervaringen en idealen van de meer politiek-maatschappelijk gerichte groepen van de jaren 1960. Of dat aanvoelen juist is, blijft een interessant discussiepunt in de geschiedschrijving rond de jaren 1960.